

SDU International Journal of Educational Studies

Investigation of the Relationship Between Attachment Patterns and Motivational Levels of Preschool Children

Ayşe Gözübüyük¹, Saide Özbey²

¹Ministry of National Education

²Gazi University

To cite this article:

Gözübüyük, A. & Özbey, S. (2019). Investigation of the relationship between attachment patterns and motivational levels of preschool children. *SDU International Journal of Educational Studies*, 6(2), 101-113. Doi: 10.33710/sduijes.607129

[Please click here to access the journal web site...](#)

SDU International Journal of Educational Studies (SDU IJES) is published biannual as an international scholarly, peer-reviewed online journal. In this journal, research articles which reflect the survey with the results and translations that can be considered as a high scientific quality, scientific observation and review articles are published. Teachers, students and scientists who conduct research to the field (e.g. articles on pure sciences or social sciences, mathematics and technology) and in relevant sections of field education (e.g. articles on science education, social science education, mathematics education and technology education) in the education faculties are target group. In this journal, the target group can benefit from qualified scientific studies are published. The publication languages are English and Turkish. Articles submitted the journal should not have been published anywhere else or submitted for publication. Authors have undertaken full responsibility of article's content and consequences. *SDU International Journal of Educational Studies* has all of the copyrights of articles submitted to be published.

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Bağlanma Örüntüleri ile Motivasyon Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**

Investigation of the Relationship Between Attachment Patterns and Motivational Levels of Preschool Children

Ayşe Gözübüyük^{1*}, Saide Özbey²

¹Milli Eğitim Bakanlığı

Orcid ID: 0000-0002-7544-3610

²Gazi Üniversitesi

Orcid ID: 0000-0001-8487-7579

Geliş Tarihi: 19/08/2019

Kabul Ediliş Tarihi: 25/10/2019

Özet

Araştırma okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48-72 aylık çocukların bağlanma örüntüleri ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla planlanmıştır. Bununla birlikte bağlanma örüntülerinin annenin yaşı, öğrenim durumu, çalışma durumu ve babanın yaşı, öğrenim durumu, mesleği gibi değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği sorusuna da cevap aranmıştır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Diyarbakır'ın Silvan ilçesinde bulunan ilkokula bağlı anasınıfları ve bağımsız anaokullarına devam eden 48-72 aylık çocuklar oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini evrenden tesadüfi küme örnekleme formülü kullanılarak belirlenmiş 331 çocuk oluşturmaktadır. Veriler "Genel Bilgi Formu", "Bağlanma Öykü Tamamlama Testi" ve "Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği" kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma sonucunda bağlanma puanlarının anne yaşı, baba yaşı, anne öğrenim durumu ve baba mesleği değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermediği; baba öğrenim durumu ve anne çalışma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Bununla birlikte güvenli bağlanan çocukların motivasyon düzeylerinin güvensiz bağlanan çocuklara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi, Motivasyon, Bağlanma

Abstract

The study was planned to investigate the relationship between attachment patterns and motivation levels of 48-72 month old children attending preschool education institutions. In addition, the question was asked whether the attachment patterns differ according to the variables such as mother's age, educational status, working status and father's age, educational status, and occupation. The population of the study consists of 48-72 months old children attending kindergartens connected to primary school and independent kindergartens in the Silvan district of Diyarbakır in the 2018-2019 academic year. The sample of the study consists of 331 children from the universe determined by using random cluster sampling formula. Data were obtained by using "General Information Form", "Attachment Story Completion Test" and "The Motivation Scale for Preschool Children". As a result of the study, it was observed that attachment scores did not differ significantly according to the variables of mother age, father age, mother education level and father profession; however, it was found that there was a significant difference according to the variables of father's education and mother's working status. At the same time, it was found that the motivation levels of the children with secure attachment were higher than those with insecure attachment.

*İletişim: Ayşe Gözübüyük, Milli Eğitim Bakanlığı, aysegurlu1903@gmail.com

**Bu çalışma Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde Doç. Dr. Saide ÖZBEY danışmanlığında Ayşe GÖZÜBÜYÜK tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Key words: Preschool, Motivation, Attachment

GİRİŞ

Bağlanma, anne ile bebek arasındaki yakınlığı gösteren duygusal, sosyal ve davranışsal bir yapıdır. Bağlanma ile ilgili yapılan ilk çalışmalar hayvanlar üzerindedir. Lorenz (1935) kazlar, Harlow (1961) maymunlar, Sade (1965) alyanaklı maymunlar, Goodall (1965) şempanzeler ile çalışarak bağlanmayı çalışma gruplarında tanımlamışlardır (Bowlby'den aktaran Görgü, 2015).

Bağlanma ile ilgili birçok teori ortaya atılmıştır. Freud, bebek ile anne arasında oluşan ilişki ve çocuğun içgüdüleri üzerinde durmuştur. Erikson ise kişilik gelişiminde anne ve bebek arasındaki ilişkinin önemini vurgulamış ve içgüdülerin çocuğun kişilik gelişiminde çok da önemli olmadığını belirtmiştir. Mahler 3 yaşa kadar olan dönemin önemini vurgulayarak bu dönemi ayrılma-bireyselleşme olarak tanımlamıştır. Bağlanma kavramını ise ilk kez Bowlby kullanmış ve onun tezleri daha sonra Ainsworth ile yaptıkları araştırmalarla bir kurama dönüştürmüştür (Görgü, 2015).

Bowlby, tıp ve psikiyatri eğitimiyle meslek ve araştırma hayatına başlamıştır. 2. Dünya Savaşı sonrası 1940'larda İngiliz Psikanaliz Kurumu'nun aktif üyelerinden olan Bowlby, öncelikle psikodinamik yaklaşımdan, en çok da Melanie Klein'dan etkilenmiştir. 1960'larda somutlaştırmaya başladığı bağlanma kuramı eklektik bir yaklaşımla şekillenmiştir (Sümer, Sayıl & Kazak Berument, 2016: 14).

Bağlanma kuramının kurucusu Bowlby'e göre bakım sağlayanın çocuğa yönelik tepkileri, çocuğun yakın ilişki kurma eğilimine verdiği yanıt ve davranışlar bilişsel temsiller olarak kodlanmaktadır. Bilişsel temsiller bağlanma kuramında, içsel çalışan modeller olarak belirtilir ve kuramın temeli buna dayanmaktadır. İçsel çalışan modeller çocuğun, kendisine ve başkalarına yönelik bilişlerini oluştururken, bunlar bakım sağlayanın tutum ve davranışlarıyla yakından ilişkilidir. Bakım sağlayan çocuğun gereksinimleriyle ilgilenip çocuğa yönelik olumlu ve destekleyici bir tutum sergilerse çocukta bakım sağlayanın güvenilir, ulaşılabilir, destekleyici olduğuna dair bilişsel temsiller oluşur. Bakım sağlayan çocuğun gereksinimlerine ilgisiz kalırsa, tutarsız davranışlar gösterirse çocuğun kendisine yönelik algıları olumsuz olur, reddedildiğini düşünür (Bowlby'den aktaran Şipit, 2019).

Doğumla birlikte anneden ayrılan bebek kısa bir süre sonra anne, baba ya da birincil bakıcısına bağlılık geliştirmektedir. Bağlanma, bebeğe güvende hissettiren güçlü duygusal bir bağ olmakla birlikte bebeğin gelecekteki ilişkilerini ve duygusal gelişimini etkilemektedir (Ünlü, 2015). Bağlanma kuramına yönelik yapılan araştırmalar gösteriyor ki bağlanmanın güvenli olması bireyin gelişim sürecinde son derece önemlidir. Bağlanması güvenli olan çocuklarda duygusal esneklik, sosyal işlevsellik ve bilişsel beceriler geliştiği görülürken bağlanması güvensiz olan çocuklarda duygusal katılık, sosyal ilişkilerde sıkıntılar, dikkatte bozulmalar, stresle baş etmede zorluk gibi sonuçlar görülmektedir (Türköz, 2007). Güvenli çocuklar pozitif sosyal beklenti ve becerilerini yeni ilişkilere aktararak pozitif sosyal etkileşim ve ilişkilere yol açarken güvensiz çocuklar yeni ilişkileri olumsuz etkileyecek daha az pozitif beklenti ve becerilere sahiptir (Ata, 2014).

Güvenli bağlanmaya sahip bireylerin kendilerine ve başkalarına yönelik algıları olumludur. Değerli olduklarına ve sevebileceklerine inanırlar. Kendilerine ve çevrelerine saygılıdırlar. Diğer bireylerle ilişki kurmaları ve çevreye uyumları kolaydır. Onları güven veren, destekleyici, ulaşılabilir ve iyi niyetli olarak görürler. Aslında bu tarz özellikler taşımaları sayesinde güvenli bağlanan bireyler diğer bireyler ile kolay yakınlık kurmalarının yanında özerk kalmayı da başarabilirler (Uyar, 2019).

Bağlanma sürecinin ilk yıllarında bebek bakımını çoğunlukla anne üstlendiği ve bebekle daha çok anne vakit geçirdiği için sadece anne-bebek bağı üzerinde durulmuştur. Ancak son dönemlerde baba-bebek bağlanmasının varlığı ve babaların bebeğin gelişim sürecindeki rolünün önemine yönelik çalışma bulgularında artış görülmesiyle bu görüş değişmektedir (Çağdaş, 2015, s. 26). Ryan (1994), çocukların ebeveyniyle ilişkileri ve onların eğitime verdikleri değer üzerine yaptığı araştırmada ebeveynler çocuklarına ne kadar sevgi ve şefkat göstermişlerse çocukların akademik açıdan motivasyon seviyelerinin o derece arttığı sonucunu elde etmiştir. Çocuk yetiştirmenin pek çok alanında ebeveynler bazen motivasyonun ve akademik sürece katılımın önemini unuturlar ya da bu

konularda eğitimleri yoktur. Oysaki şefkat, ebeveynin okulla ilgili olması ve çocuğun özgüveninin gelişmesini sağlama yönündeki çabası, çocuğun başarısına olumlu etki sağlayacak bileşenlerdir (Stipek'den aktaran Yavuz, 2006). Çocuğun eğitiminde aile ortamı ve ebeveynler tarafından çocuklara sunulan olanaklar, sosyal hayata yönelik rehberlikler, öğrenmeye karşı teşvikler, çocuk ile iletişim ve aile katılım çalışmaları çocukların okula ve öğrenmeye karşı motivasyon ve tutumları üzerinde etkili olmaktadır (Reitz, Dekovic' & Meijer, 2006).

Bireyin yaşantısında gösterdiği davranışlara şekil veren içten veya dıştan kaynaklı birçok etken bulunmaktadır. Motivasyon bireyi davranışa doğru enerjik hale getirmede etkili olan, eğitim sürecinde verimliliği arttıran en önemli etkenlerden biri olarak görülmektedir (Akbaba, 2006). "Motiv" sözcüğü Latince "hareket ettirmek" anlamındaki "movere" sözcüğünden gelmektedir. Motiv, bir davranışı ortaya çıkaran, başlatan, anlaşılır kılan, açıklayan, devam ettiren ve yönlendiren bilinçli ya da bilinçsiz faktörlerdir. Motivasyon ise güdülerin etkisiyle bir davranışın oluşması sürecidir (Yavuz, 2006).

Motivasyon, bireyin belirli bir amaca yönelmesini sağlayan içsel bir güçtür. Bireyin düşünceleri, istekleri, başkalarıyla etkileşimi ve onlardan öğrendikleriyle ilgilidir (Turhan & Çetinsöz, 2019). Pintrich ve Schunk (2002) motivasyonu öğrenmeyle bir bütün olarak görmektedir (Sikhwari, 2014). Awan ve ark. (2011) ise davranışı uyaran, yönlendiren ve devam ettiren içsel güç olarak görmekte ve öğrenme ile motivasyon arasındaki ilişkinin güçlü olduğunu belirtmektedirler. Bireyler üst düzey yeteneklere sahip olsalar bile yeterli motivasyonları yoksa uzun süreli amaçlarında başarıyla sonuca ulaşamayacaklardır. Buna göre motivasyon, bireyin öğrenmeye yönelik tutumu ve öğrenme davranışı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Zembat, Akşın-Yavuz, Tunçeli & Yılmaz, 2018).

Motivasyon kavramını davranışçı yaklaşım, insancıl yaklaşım, bilişsel yaklaşım ve sosyal öğrenme kuramları açıklamaya çalışmıştır. *Davranışçı yaklaşımda* bireyi davranışa pekiştireçler sevk etmektedir. Takdir, övgü ve ödül davranışın oluşmasında etkilidir. *İnsancıl yaklaşımda* bireyi amaca yönelten bireyin içinden gelen güçtür. Maslow'a göre bireyin motive olmasının temelinde doyurulmamış bir istek, arzu veya yoksunluk vardır. *Bilişsel yaklaşıma* göre içsel pekiştireçler, içsel ihtiyaçlar ve dengelenme önemlidir. Birey bilmediğinin farkına varınca bilişsel dengesizlik oluşur ve öğrenmeyi gerçekleştirerek dengelenme sonucuna ulaşır. Süreçte de içsel dürtüler sayesinde kararlı davranışlar sergileyecektir. *Sosyal öğrenme kuramı* davranışsal, bilişsel ve çevresel etmenlerin özelliklerini barındırmaktadır. Yaşantı veya pekiştireçlerin yerini gözlem almıştır. Gözlemle edinilenler, ihtiyaç halinde öğrenilmiş şekilde ortaya konur (Traş, 2017, s. 222-230).

Motivasyon içsel ve dışsal motivasyon olarak ikiye ayrılmaktadır. İçsel motivasyonda davranışa yönelten sebepler kişinin içinden gelen ilgi, merak ve haz almakla alakalıdır. Dışsal motivasyonda ise bireyin hedef yönünde davranış sarf etmesi için dıştan verilen teşvik, ödül gibi pekiştireçlerin olması gerekmektedir (Demir, 2018). İçsel motive olan bireyler kendilerini geliştirmek, amaçlarına ulaşmak yönünde çaba sarf ederek, çalışmalarında kendi ilkelerini oluştururken; dışsal motive olan bireylerin kendilerini geliştirme istekleri ya da çabaları yoktur. Ayrıca yetenekleri ve yaratıcılıkları konusunda kendilerine güven duymazlar (Özbey, 2018a). İçsel motivasyonu erken çocukluk döneminde geliştirmek önemlidir. Erikson'un psikososyal gelişim kuramına göre doğumdan itibaren aileyle olan sağlıklı ilişkiyle çocukta güven, özerklik ve girişimcilik duyguları gelişir. Bu duyguların gelişimi içsel motivasyon gelişimini destekler. Yani çocukta içsel motivasyonu etkileyen ana faktörlerden biri ailedir. Bununla ilgili olarak aile çocuk etkileşimi son yıllarda erken eğitim programlarının en önemli odak noktalarından biri olarak görülmektedir. Çocuk, duygusal deneyimlerini çoğunlukla ailesiyle yaşamaktadır (Özkan, 2014). Duygusal deneyimler ve motivasyon ise iç içe geçmekte ve karşılıklı olarak güçlenmektedir (Berhenke, 2013).

Çocuğun içsel motivasyonu yüksek ise kendisine olan güveni ve yaptığı etkinliğe yönelik ilgi, istek ve hevesi yüksek olacaktır. Kendisine güveni ve etkinliğe yönelik ilgi, istek ve hevesi yüksek olan çocuk, kendisini daha özgür hissedecek ve yaratıcılığını rahatlıkla dışa vuracaktır (Aşçıoğlu, 2012). Motivasyonu yüksek olan çocukta olduğu gibi güvenli bağlanmaya sahip olmanın, insanın gelişim öyküsünde son derece olumlu etkiler yarattığı bağlanma kuramının esas alındığı birçok araştırmada gösterilmiştir. Anne, baba ya da birincil bakıcısına güvenli şekilde bağlanan bireylerin karşılaştıkları

problemler karşısında çözümleyici oldukları, keşfetme ve merak etmede girişken davrandıkları, empati, yardımlaşma gibi özelliklere sahip oldukları, sosyal yaşamda aktif, uyumlu ve başarılı oldukları gözlemlenmiştir (Kaymak, 2015).

Bebeğin güvenli ya da güvensiz bağlanma gerçekleştirmesinin, başka bir ifadeyle sağlıklı duygusal gelişimin içsel motivasyonu destekleyen önemli etkenlerden birisi olduğu ve bağlanma biçimlerinin çocukların motivasyon düzeyleri üzerinde önemli etkisinin olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle bu çalışmada okul öncesi dönem çocuklarındaki güvenli ya da güvensiz bağlanma biçimlerinin motivasyon düzeylerini etkileyip etkilemediği araştırılmıştır. Araştırmada ayrıca çocukların bağlanma biçimlerinin annenin yaşı, öğrenim durumu, çalışma durumu ve babanın yaşı, öğrenim durumu, mesleği gibi değişkenlere göre değişip değişmediği de incelenmiştir. Araştırma alanda yapılan ilk çalışma olması nedeniyle önem taşımaktadır. Çalışmanın alana önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma için genel tarama modelindedir. Genel tarama modelleri çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren ile ilgili genel bir yargıya varabilmek için evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama çalışmalarıdır. Genel tarama modelleri kullanılarak tekil ya da ilişkisel taramalar yapılabilmektedir. İlişkisel tarama modelleri, iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlamaktadır (Karasar, 2014, s. 79-80). Okul öncesi dönem çocuklarının bağlanma örüntüleri bazı değişkenlere ve çocukların motivasyon düzeylerine göre inceleneceği için ilişkisel tarama modeli seçilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Diyarbakır'ın Silvan ilçesinde bulunan ilkokula bağlı anasınıfları ve bağımsız anaokullarına devam eden 48-72 aylık çocuklar oluşturmaktadır. Evren; tüm varlıkları ve olayları içeren bir sistemdir. Üzerinde araştırma yapılacak olan, belirli bir tanıma uyan ve araştırma sonuçlarının genellenmek istendiği birimler bütünüdür (Arıkan, 2011, s. 16). Araştırmanın örneklemini evrenden (n=2441) tesadüfi küme örnekleme formülü kullanılarak belirlenmiş 331 çocuk oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, demografik özelliklerini belirleyebilmek için araştırmacı tarafından geliştirilen “Genel Bilgi Formu”, çocukların bağlanma örüntülerini ölçmek amacıyla “Bağlanma Öykü Tamamlama Testi” ve çocukların motivasyon düzeylerini ölçebilmek için “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği” kullanılmıştır.

Genel Bilgi Formu

Annenin yaşı, öğrenim durumu, mesleği ve babanın yaşı, öğrenim durumu, mesleğine yönelik bilgilerin öğrenilmesini içeren maddeler bulunmaktadır.

Bağlanma Öykü Tamamlama Testi

Bretherton, Ridgeway ve Cassidy (1990) tarafından geliştirilen test çocukların bağlanma örüntülerini değerlendirmektedir. Uygulama esnasında uygulamacı tarafından başlatılan 5 kısa öyküyü çocuğun oyuncak aileyi kullanarak tamamlaması beklenir. Uygulama önce ısınma öyküsüyle başlayarak çocuğu sürece alıştırmayı hedefler ve bu öykü değerlendirmeye dahil edilmez. Isınma öyküsünden sonra gelen öykünün teması “çocuk kahvaltıda meyve suyunu döker”, ikinci öykünün teması “parkta gezi sırasında

kayaktan düşerek incinir”, üçüncü öykünün teması “uyumak için yatağına gittiği sırada korkar”, dördüncü öykünün teması “anne-baba bir süreliğine çocuğu bakıcıya bırakarak evden ayrılır” ve beşinci öykünün teması ise “çocuk ve anne-baba yeniden bir araya gelir” olarak belirlenmiştir. Genel sınıflama güvensiz öykü sayısına göre yapılmaktadır. Üç ve daha fazla öyküye güvensiz tepki verenlerin bağlanmaları güvensiz olarak sınıflandırılmaktadır (Uluç & Öktem, 2010).

Uyarlama çalışmaları Uluç (2005) tarafından yapılmıştır. Uyarlama çalışması kapsamında öykülerin yargıcılar arası güvenilirliğin $n=45$ için $Kappa=.810$ ile 1.0 ($p<.05$) arasında değiştiği ve genel bağlanma sınıflamasının $n=45$, $Kappa=.825$ ($p<.05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (Uluç, 2005).

Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (The Dimensions of Mastery Questionnaire DMQ18)

Morgan ve ark. (1993)’nın 30 yıldır geliştirmeye çalıştıkları bir ölçektir. 1997 ile 2014 yılları arasında DMQ17 sürümüyle kullanılan ölçek, Morgan ve Jozsa (2015)’nin değişik yaş grupları ve kültürlerde yaptıkları uyarlamalardan ulaştıkları verilere dayanarak revize edilip, DMQ18 sürümüne ilişkin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Motivasyon Ölçeği (DMQ18) yeni doğan, okul öncesi ve okul çağı çocuklar için revize edilmiştir. Okul Öncesi Motivasyon Ölçeği (DMQ18), *Bilişsel Sebat*, *Kaba Motor Sebat*, *Yetişkinlerle Sosyal Sebat*, *Çocuklarla Sosyal Sebat*, *Üst Düzey Memnuniyet*, *Olumsuz Tepki* ve *Genel Yeterlilik* olmak üzere 7 alt boyut ve 39 madde içermektedir. 5’li Likert tipindeki ölçeğin maddeleri (1) Hiç onun gibi değil ile (5) Tam onun gibi arasında yanıtlanacak şekilde düzenlenmiştir. Çocuklar adına öğretmenleri doldurmaktadır. Ölçekten alınan puanların artması motivasyon düzeyinin artmasını ifade etmektedir. Ölçeğin yurt içinde uyarlamasını Özbey ve Dağlıoğlu (2017) yapmıştır.

Uyarlama çalışmasında ölçeğin dil geçerliliği için ölçeğin orijinal halini 6 dil uzmanının İngilizce’den Türkçe’ye ve Türkçe’den İngilizce’ye çevirmesiyle tutarlılığa bakılmıştır. Bu çeviriler sonucunda ölçeğin orijinal halindeki maddeler ile tutarlı olduğu görülmüştür. Ölçeğin dil geçerliliği için diğer adımda, iki dilde de yetkin olan ve okul öncesi eğitim alanında uzman, üniversitelerde görevli 3 akademisyenin görüşüne başvurulmuştur. Uzmanlar tarafından maddelerin orijinal dildeki anlamı karşılayıp karşılamadığı, alana ve kültüre uygunluğu incelenmiş gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Bir diğer adımda ölçek maddelerinin kapsamı ve Türk kültürüne uygunluğunu değerlendirmek üzere üniversitelerde okul öncesi eğitim alanında görevli 4 akademisyenin görüşüne başvurulmuştur. 4 akademisyenin görüşünün ardından uygulama için hazır hale getirilen ölçek 5 okul öncesi öğretmeni tarafından doldurulmuş anlaşılabilirliği test edilip maddelere son şekli verilmiştir. Ölçeğin Alpha güvenilirlik kat sayıları .84 ile .91 arasında değişiklik göstermektedir. Ölçeğin Sperman Brown İki Yarı Test güvenilirliği katsayıları ise .77 ile .90 arasında değişiklik göstermektedir. Ölçeğin test tekrar test güvenilirliği .85’dir. Ölçeğin bu çalışma kapsamında Alpha güvenilirlik katsayısı, Bilişsel Sebat alt boyutunda .90; Kaba Motor Sebat alt boyutunda .85; Yetişkinlerle Sosyal Sebat alt boyutunda .88; Çocuklarla Sosyal Sebat alt boyutunda .86; Üst Düzey Memnuniyet alt boyutunda .65, Olumsuz Tepki alt boyutunda .79 ve Genel Yeterlilik alt boyutunda .94’dür (Özbey, 2018a).

“Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği”nin Ankara örneklemindeki okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 36-72 aylık 401 çocuk ile geçerlik güvenilirlik çalışması Özbey (2018b) tarafından tekrar yapılmıştır. Ölçeğin Doğrulayıcı Faktör Analizi ile 7 faktörlü yapısı doğrulanmıştır. Ölçeğin Alpha güvenilirlik kat sayıları Bilişsel Sebat alt boyutunda .91; Kaba Motor Sebat alt boyutunda .88; Yetişkinlerle Sosyal Sebat alt boyutunda .90; Çocuklarla Sosyal Sebat alt boyutunda .87; Üst Düzey Memnuniyet alt boyutunda .87; Olumsuz Duygular alt boyutunda .81 ve Genel Yeterlilik alt boyutunda .93’dür (Özbey, 2018b).

Verilerin Analizi

Verilerin kodlanması ve istatistiksel analizleri SPSS programında yapılmıştır. Kategorik değişkenler çapraz tablolarda frekans (n) ve yüzde (%) değerleri gösterilerek Pearson’un Ki-Kare testiyle incelenmiştir. Bu çalışmada bağlanma örüntüsü kategorik değişken olduğu için analizinde Pearson’un

Ki-Kare testi kullanılmıştır. Nonparametrik dağılım gösteren bağımsız iki grup arasında medyan değerler yönünden farkın önemliliği Mann Whitney-U testi ile araştırılmıştır.

BULGULAR

1. Anne Yaşı /Bağlanma

Tablo 1. Çocukların “Bağlanma Öykü Tamamlama Testi” nden Aldıkları Puanların Anne Yaşına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Ki-Kare Testi

	Güvensiz		X ²	P
	n (%)	n (%)		
20-29	13 (12,5)	91 (87,5)	2,192	0,334
30-39	28 (16,4)	143 (83,6)		
40 ve üzeri	12 (21,4)	44 (78,6)		
Toplam	53	278		

Tablo 1 incelendiğinde çocukların anne yaşına göre “Bağlanma Öykü Tamamlama Testi” nden aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($X^2=2,192$ $p>0,05$).

2. Baba Yaşı /Bağlanma

Tablo 2. Çocukların “Bağlanma Öykü Tamamlama Testi” nden Aldıkları Puanların Baba Yaşına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Ki-Kare Testi

	Güvensiz		X ²	P
	n (%)	n (%)		
20-29	5 (14,7)	29 (85,3)	6,217	0,102
30-39	25 (12,5)	175 (87,5)		
40-49	20 (24,1)	63 (75,9)		
50 ve üzeri	3 (21,4)	11 (78,6)		
Toplam	53	278		

Tablo 2 incelendiğinde çocukların baba yaşına göre “Bağlanma Öykü Tamamlama Testi” nden aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($X^2=6,217$ $p>0,05$).

3. Anne Öğrenim Durumu/ Bağlanma

Tablo 3. Çocukların “Bağlanma Öykü Tamamlama Testi” nden Aldıkları Puanların Anne Öğrenim Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Ki-Kare Testi

	Güvensiz		X ²	P
	n (%)	n (%)		
Okuryazar değil	13 (20,0)	52 (80,0)	9,871	0,079
Okuryazar	11 (19,3)	46 (80,7)		
İlkokul mezunu	18 (22,0)	64 (78,0)		
Ortaokul mezunu	6 (13,6)	38 (86,4)		
Lise mezunu	2 (4,5)	42 (95,5)		
Önlisans ve üstü	3 (7,7)	36 (92,3)		
Toplam	53	278		

Tablo 3 incelendiğinde çocukların anne öğrenim durumuna göre “Bağlanma Öykü Tamamlama Testi” nden aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($X^2=9,871$ $p>0,05$).

4. Baba Öğrenim Durumu/ Bağlanma

Tablo 4. Çocukların “Bağlanma Öykü Tamamlama Testi” nden Aldıkları Puanların Babanın Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Ki-Kare Testi

	Güvensiz	Güvenli	X^2	P
	n (%)	n (%)		
Okuryazar değil	6 (31,6)	13 (68,4)	12,513	0,028*
Okuryazar	5 (18,5)	22 (81,5)		
İlkokul mezunu	14 (25,5)	41 (74,5)		
Ortaokul mezunu	8 (12,9)	54 (87,1)		
Lise mezunu	15 (16,1)	78 (83,9)		
Ön lisans ve üstü	5 (6,7)	70 (93,3)		
Toplam	53	278		

* $p<0,05$

Tablo 4 incelendiğinde çocuklardan babası okuryazar olmayanların %68,4’ünün (n=13) güvenli bağlandığı, babası okuryazar olanların %81,5’inin (n=22) güvenli bağlandığı, babası ilköğretim mezunu olanların %74,5’inin (n=41) güvenli bağlandığı, babası ortaokul mezunu olanların %87,1’inin (n=54) güvenli bağlandığı, babası lise mezunu olanların %83,9’unun (n=78) güvenli bağlandığı, babası ön lisans ve üstü mezunu olanların %93,3’ünün (n=70) güvenli bağlandığı görülmektedir. Genel olarak bakıldığında zaman çocukların baba öğrenim durumu iyileştikçe güvenli bağlanan çocuklarda artış olduğu görülmektedir ($X^2= 12,513$ $p<0,05$).

5. Anne Çalışma Durumu/ Bağlanma

Tablo 5. Çocukların “Bağlanma Öykü Tamamlama Testi” nden Aldıkları Puanların Anne Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Ki-Kare Testi

	Güvensiz	Güvenli	X^2	P
	n (%)	n (%)		
Çalışıyor	1 (3,2)	30 (96,8)	4,158	0,041*
Çalışmıyor	52 (17,3)	248 (82,7)		
Toplam	53	278		

* $p<0,05$

Tablo 5 incelendiğinde çocukların anne çalışma durumuna göre “Bağlanma Öykü Tamamlama Testi” nden aldıkları puanlar arasında annesi çalışan çocukların lehine anlamlı farklılık bulunduğu görülmektedir ($X^2=4,158$ $p<0,05$).

6. Baba Mesleği/ Bağlanma

Tablo 6. Çocukların “Bağlanma Öykü Tamamlama Testi” nden Aldıkları Puanların Baba Mesleğine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Ki-Kare Testi

	Güvensiz	Güvenli	X^2	P
	n (%)	n (%)		
Profesyonel-Yarı prof.	2 (3,8)	50 (96,2)	9,171	0,057
Memur	2 (11,1)	16 (88,9)		

İşçi	6 (13,3)	39 (86,7)
Serbest	39 (20,5)	151 (79,5)
Çalışmıyor	4 (15,4)	22 (84,6)
Toplam	53	278

Tablo 6 incelendiğinde çocukların baba mesleğine göre “Bağlanma Öykü Tamamlama Testi” nden aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($X^2=9,171$ $p>0,05$).

7. Motivasyon / Bağlanma

Tablo 7. Çocukların “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği” nden Aldıkları Puanlarla “Bağlanma Öykü Tamamlama Testi” nden Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi

		N	Motivasyon ölçeği			P
			Sıra ort.	Sıra topl.	U	
Bilişsel sebat	Güvenli	278	186,80	51930,50	1584,500	<0,001*
	Güvensiz	53	56,90	3015,50		
Kaba motor sebat	Güvenli	278	186,66	51892,00	1623,000	<0,001*
	Güvensiz	53	57,62	3054,00		
Yetişkinlerle sosyal sebat	Güvenli	278	186,19	51761,50	1753,500	<0,001*
	Güvensiz	53	60,08	3184,50		
Çocuklarla sosyal sebat	Güvenli	278	187,48	52119,00	1396,000	<0,001*
	Güvensiz	53	53,34	2827,00		
Üst düzey memnuniyet	Güvenli	278	184,50	51290,50	2224,500	<0,001*
	Güvensiz	53	68,97	3655,50		
Olumsuz tepki	Güvenli	278	179,11	49791,50	3723,500	<0,001*
	Güvensiz	53	97,25	5154,50		
Genel yeterlilik	Güvenli	278	187,39	52905,50	1459,500	<0,001*
	Güvensiz	53	53,78	2850,50		

* $p<0,01$

Tablo 7 incelendiğinde, çocukların “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği” nin *Bilişsel Sebat* ($U=1584,500$ $p<0,01$), *Kaba Motor Sebat* ($U=1623,000$ $p<0,01$), *Yetişkinlerle Sosyal Sebat* ($U=1753,500$ $p<0,01$), *Çocuklarla Sosyal Sebat* ($U=1396,000$ $p<0,01$), *Üst Düzey Memnuniyet* ($U=2224,500$ $p<0,01$), *Olumsuz Tepki* ($U=3723,500$ $p<0,01$) ve *Genel Yeterlilik* ($U=1459,500$ $p<0,01$) alt boyutlarından aldıkları puanlar ile “Bağlanma Öykü Tamamlama Testi” sonuçları arasında *güvenli* bağlanan çocukların lehine anlamlı farklılık bulunduğu görülmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Tablo 1’de *anne yaşı* değişkenine göre çocukların “Bağlanma Öykü Tamamlama Testi” nden aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Nair ve Murray (2005) tarafından 3-6 yaş arasındaki çocuklarda bağlanma güvenliği göstergelerinin incelendiği çalışmada çocukların bağlanma düzeylerinin anne yaşına göre farklılık göstermediği saptanmıştır. Görgü (2015) çocukların bağlanma biçimleri ve sosyal davranışları ile annelerinin bağlanma biçimi ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelenmeyi amaçladığı çalışmasında çocukların bağlanma biçimlerinde anne yaşına göre anlamlı bir fark saptanmıştır. Nalbantoğlu (2016)’nın 6 ile 11 yaş arasında çocuklarda görülen ruhsal sorunların annelerin bağlanma düzeyi, çocuk yetiştirme tutumu ve aile işlevleri ile olan ilişkisini incelediği çalışmasında bağlanma türleri annenin yaşına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu konuda literatürdeki bulguların çalışma bulgularıyla benzer olduğu görülmüş olup; bu bulgular annenin çocuğuyla sağlıklı ilişki kurmasının, çocuğuna karşı ilgili, sevgi dolu ve şefkatli olmasının bağlanma

süreci için önemli olduğunu; anne yaşının ise bağlanmayı belirleyici etken olmadığını düşündürmektedir.

Tablo 2’de *baba yaşı* değişkenine göre çocukların “Bağlanma Öykü Tamamlama Testi”’nden aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Nalbantoğlu (2016) da çalışmasında bağlanma türlerinin babanın yaşına göre anlamlı bir farklılık göstermediğini saptamıştır. Aynı şekilde Şahin (2019) 60-72 aylık çocukların bağlanma durumları ile yalnızlık ve memnuniyetsizlik duyguları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında baba yaşı değişkenine göre çocukların bağlanma durumları anlamlı farklılık göstermemektedir. Literatürdeki bulgular çalışma bulgularıyla benzerdir. Bağlanma sürecinde daha çok annenin önemi vurgulanmasına karşın baba ile bebek arasındaki bağlanma çocuğun gelişiminde oldukça kritiktir. Yaş faktörüne bağlı kalmaksızın babanın çocuğa karşı ilgili olmasının ve baba-çocuk arasında güvenli bağlanma kurulmasının çocuğun gelişiminde önemli olduğu bundan dolayı baba yaşının çocukların bağlanma düzeylerinde etkili olmadığını düşünülmektedir.

Tablo 3’de *anne öğrenim durumu* değişkenine göre çocukların “Bağlanma Öykü Tamamlama Testi”’nden aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Çalışma bulgularından farklı olarak İlaslan (2009) anne öğrenim durumlarına göre çocukların güvenli bağlanma puanlarını karşılaştırmış ve annesi ortaöğretim ve lisans mezunu olanlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken annesi ilköğretim mezunu olan çocukların güvenli bağlanma davranışlarının ortaöğretim ve lisans mezunu olanlara göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Nair ve Murray (2005)’in, Görgü (2015)’nin ve Kaymak (2015)’in yaptıkları çalışmalarda çocukların bağlanma durumları anne öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Yapılan çalışmada anne öğrenim durumu değişkeninin çocuğun bağlanmasında belirleyici olmadığı saptanmış olup Nair ve Murray (2005), Görgü (2015) ve Kaymak (2015)’in çalışmaları bu çalışma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Yapılan çalışmanın bulguları, annenin öğrenim durumu ne olursa olsun bebeğine karşı destekleyici ve sevgi dolu olması, bebeğin ihtiyaçlarını vaktinde ve yeteri kadar karşılaması, çocuğuyla zaman geçirmeye istekli ve geçirdiği zamanın da kaliteli olması yönünde çaba sarf etmesiyle çocuğun annesiyle arasında güçlü bir bağ kurulacağını ve bu güçlü bağ sayesinde güvenli bağlanmanın gerçekleşeceğini düşündürmektedir.

Tablo 4’de *baba öğrenim durumu* değişkenine göre çocuklardan babası okuryazar olmayanların %68,4’ünün, babası okuryazar olanların %81,5’inin, babası ilköğretim mezunu olanların %74,5’inin, babası ortaokul mezunu olanların %87,1’inin, babası lise mezunu olanların %83,9’unun, babası ön lisans ve üstü mezunu olanların %93,3’ünün güvenli bağlandığı görülmektedir. Babaların öğrenim durumu iyileştikçe babalık rolü algıları, kendilerine güvenleri, çocuklarına gösterdikleri sevgi ve ilgi artmaktadır. Ayrıca eğitilmiş baba çocuk gelişimi konusunda kendini daha yeterli gördüğü için de çocuğunun bakımına daha aktif katılmaktadır. Bu yüzden baba öğrenim durumunun iyileşmesinin çocukta güvenli bağlanmayı olumlu etkilediği düşünülmektedir (Poyraz, 2007). Çalışma bulgularından farklı olarak Kaymak (2015)’in çalışmasında baba öğrenim durumu değişkenine göre bağlanma stilleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Evirgen Geniş (2017) çocuklarda bağlanma ile benlik algısı arasında olan ilişkiyi incelediği çalışmasında baba öğrenim durumu değişkenine göre çocukların bağlanma düzeylerinde anlamlı bir farklılık saptamamıştır. Aynı şekilde Mayda (2019)’nın çocuklara yönelik şiddet ve bağlanma ilişkisini incelediği çalışmasında çocukların baba öğrenim düzeyine göre bağlanma stillerinin farklılık göstermediği saptanmıştır. Literatürdeki bulguların çalışma bulgularıyla farklı olduğu görülmüş olup saptanan sonuç çalışmanın kırsal ve imkânları sınırlı bir bölgede yapılmış olması, çalışma grubundaki babaların çoğunlukla yerli halktan oluşması, kırsal bölgedeki bu babaların aldıkları eğitimi yaşantılarına yansıtılabilmelerinde başarılı, eğitimin katkısıyla çocuklarının gereksinimlerine karşı daha duyarlı ve bilinçli oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 5’de *anne çalışma durumu* değişkenine göre çocukların “Bağlanma Öykü Tamamlama Testi”’nden aldıkları puanlar arasında annesi çalışan çocukların lehine anlamlı farklılık saptanmıştır. Çalışma bulgularına göre annelerin çalışmasının çocukta bağlanmayı pozitif yönde etkilediği görülmektedir. Türköz (2007) tarafından okul öncesi çocuklarda bağlanma örüntüsünün kişilerarası problem çözme ve açık bellek süreçlerine etkisini araştırmayı amaçladığı çalışmasında anne çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. İlaslan (2009) da çalışmasında annelerin çalışma durumuna göre

çocukların bağlanma davranışlarında anlamlı bir fark saptamamıştır. Aynı şekilde Görgü (2015) çalışmasında annenin çalışma durumuna göre çocukların bağlanma biçimlerinin farklılık göstermediğini saptamıştır. Bu konuda literatürdeki bulguların yapılan çalışmanın bulgularıyla farklı olduğu görülmüştür. Bu farklılığın örneklemedeki çalışan annelerin çalışmayanlara kıyasla nitelikli zaman geçirme konusunda daha bilinçli olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Çünkü annenin çocuğuyla geçirdiği zamanın miktarı değil niteliği önemlidir. Örneklem grubundaki çalışan annelerin sınırlı zamanlarını verimli geçirdikleri ve çocukların bu etkileşimden yeterince faydalandıkları bunların da anne-çocuk bağına olumlu etkilediği düşünülmektedir.

Tablo 6’da *babanın mesleği* değişkenine göre çocukların “Bağlanma Öykü Tamamlama Testi” nden aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Literatürde bağlanmayı inceleyen çalışmaların baba mesleği değişkenini çalışmaya dahil etmediği görülmüş olup Karaboğa (2011) çocuklarda bağlanma stilleri ve benlik saygısının aleksitimi üzerindeki yordayıcı rolünü incelediği çalışmasında baba çalışma durumu değişkenine göre bağlanma stillerini incelemiş ve anlamlı farklılık saptamamıştır. Çalışmanın yapıldığı örneklemede çocuğa ilişkin sorumluluklar genel olarak anneye ait görülürken babaya verilen en temel sorumluluk ailenin barınma ve beslenme ihtiyacını karşılamaktır. Baba-çocuk bağlanmasında çocuğa sunulan imkânlardan ziyade babanın çocuğuna ilişkin sorumlulukları anneye birlikte üstlenmesi önemli olduğu için örneklemedeki çocukların bağlanma düzeyinde baba mesleğinin etkili olmadığı düşünülmektedir.

Tablo 7 incelendiğinde çocukların “Okul Öncesi Çocuklar için Motivasyon Ölçeği” nin *Bilişsel Sebat, Kaba Motor Sebat, Yetişkinlerle Sosyal Sebat, Çocuklarla Sosyal Sebat, Üst Düzey Memnuniyet, Olumsuz Tepki* ve *Genel Yeterlilik* alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında *güvenli* bağlanan çocukların lehine anlamlı farklılık bulunduğu görülmektedir. Literatürde bulunan çalışmalar, bu çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir. Türköz (2007) çalışmasında çocuklarda güvenli bağlanma düzeyi arttıkça, çocuğun kişilerarası stresli durumlarda, girişken-pozitif başa çıkma yolunu kullanma olasılığının arttığı ve genel bellek performansının yükseldiği sonucuna ulaşmıştır. Ural vd. (2015)’nin okul öncesi dönemdeki çocukların bağlanma biçimleri ile sosyal yetkinlik ve duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçladıkları çalışmalarında çocukların anneye bağlanma biçimi ile sosyal yetkinlik ve duygu düzenleme becerileri arasında anlamlı düzeyde ilişki olduğunu saptamışlardır. Evirgen Geniş (2017) çocuklarda bağlanma ile benlik algısı arasında olan ilişkiyi incelediği çalışmasında çocuklarda bağlanma düzeyleri ile genel benlik ve sosyal benlik arasında ilişki olduğunu saptamıştır. Tüm çalışmalar birlikte değerlendirildiğinde motivasyonun ve güvenli bağlanmanın karşılıklı etkileşim içinde oldukları sonucu ortaya çıkmaktadır. Güvenli bağlanan çocukta kendine ve çevresindekilere güven duygusu gelişir ve çocuk olumlu bir benlik algısına sahiptir. Kendine güvenen çocuk başarmak için ısrar eder, sabır gösterir, problem çözmek için farklı yolları araştırmaktan ve denemekten kaçınmaz, sorumluluk sahibidir ve bir görevi yerine getirmek için içinden gelen bir enerji vardır. Güvenli bağlanan çocuklar kolaylıkla vazgeçmezler isteklerine ulaşmak için çaba göstermekten kaçınmazlar. Tüm bu özellikler dikkate alındığında güvenli bağlanmanın çocuklarda eş zamanlı olarak içsel motivasyonu destekleyici etkisinin olduğu yorumunu yapabilmek mümkündür.

Araştırma sonucunda çocukların bağlanma puanlarının anne yaşı, baba yaşı, anne öğrenim durumu ve baba mesleği değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermediği; baba öğrenim durumu ve anne çalışma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Bununla birlikte güvenli bağlanan çocukların motivasyon düzeylerinin güvensiz bağlanan çocuklara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Araştırma sonuçları dikkate alınarak aşağıdaki öneriler verilebilir;

Araştırma sonucunda baba eğitiminin önemli olduğu görülmüş olup çalışmanın kırsal ve imkânları sınırlı bir bölgede yapılmış olması, çalışma grubundaki babaların çoğunlukla yerli halktan oluşmasından dolayı belediye ve sivil toplum kuruluşları yoluyla babaların eğitim düzeyini arttırmaya yönelik eğitimler planlanabilir.

Araştırmada annesi çalışan çocukların daha güvenli bağlanma gerçekleştirdikleri görülmüştür. Bunun örneklemdeki çalışan annelerin çalışmayanlara kıyasla nitelikli zaman geçirme konusunda daha bilinçli olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu yüzden özellikle veri toplanan bölgeye benzer sosyo-kültürel özellikleri barındıran bölgelerde halk eğitim merkezleri ve ilkokullarda ebeveynler için planlı olarak çocuk bakımı ve eğitimi konusunda eğitimler düzenlenerek özellikle anne adaylarının hamilelik öncesinden itibaren eğitim etkinliklerine katılmaları teşvik edilebilir.

Araştırmacılara, çalışan ve çalışmayan annelerin çocukları ile nasıl zaman geçirdikleri, birlikte gerçekleştirdikleri etkinliklerin niteliği, çocuk bakımı konusunda destek alıp almadıkları, çalışmayan annelerin evdeki iş yükü ve çocukla ilgilenmesini engelleyecek faktörleri saptamak amacıyla araştırma yapmaları önerilebilir. Sonucunda çalışmayan annelerin çocukla sağlıklı etkileşim kurmalarını etkileyen faktörlere yönelik iyileştirici, eğitici çözüm önerileri getirilebilir.

Bu çalışma 48-72 aylık çocuklardan tek seferde toplanan verilerle yapılmıştır. Bağlanma ile motivasyon arasındaki ilişki ile ilgili boylamsal çalışmalar yapılarak ilişkinin sabitliği ya da değişimi incelenebilir.

Araştırma, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Diyarbakır ili Silvan ilçesinde bulunan ilkokula bağlı anasınıfları ve bağımsız anaokullarına devam eden 48-72 aylık 331 çocuk ile sınırlıdır. Benzer araştırmaların şehir merkezinde ve kırsalda yaşayan babalar ve anneler dahil edilerek karşılaştırmalı bir çalışma olarak yapılması önerilebilir.

Tüm önerilen eğitim etkinliklerinde motivasyonun çocuğun hem akademik hem de sosyal hayatında başarılı olmasındaki rolüne vurgu yapılarak, kendine güvenen, azimli, sabırlı, problem çözebilen, yaratıcı, başarılı, içsel motivasyonu yüksek çocuklar yetiştirmede ebeveynin anahtar rol oynadığı konusuna etkin bir şekilde yer verilmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Akbaba, S. (2006). Eğitimde motivasyon. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 343-361.
- Arıkan, R. (2011). *Araştırma yöntem ve teknikleri*. Ankara: Nobel.
- Aşçıoğlu, G. (2012). *Okul öncesi dönem çocuklarında motivasyonun görsel sanat çalışmaları üzerindeki etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ata, S. (2014). *Okul öncesi öğretmenlerde bağlanma ve sınıf yönetimi profillerinin anne bağlanması ve çocuk yetiştirme tutumlarıyla ilişkilerinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Awan R. U. N., Noureen G., & Naz A. (2011). A study of relationship between achievement motivation, self-concept and achievement in English and Mathematics at secondary level. *International Education Studies*, 4(3), 72-79.
- Berhenke, A. L. (2013). *Motivation, self-regulation, and learning in preschool*. Doctoral Thesis. University of Michigan.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and Loss, Vol. I. Attachment*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and Loss, Vol. II. Separation, Anxiety and Anger*. New York: Basic Books.
- Çağdaş, A. (2015). *Anne- baba-çocuk iletişimi*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Demir, S. (2018). *Okul yöneticilerinin kullandıkları motivasyonel dil ile öğretmen motivasyonunun incelenmesi*. Doktora Tezi, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Evirgen Geniş, N. (2017). *Okul öncesi dönem çocuklarında bağlanma ve benlik algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Karabük.
- Görgü, E. (2015). *Okula devam eden 5-6 yaş grubu çocukların bağlanma biçimleri ve sosyal davranışları ile annelerinin bağlanma biçimi ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- İlaslan, Ö. (2009). *Çocukların bağlanma davranışlarının özlük niteliklerine ve anne bağlanma stillerine göre incelenmesi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Karaboğa, M. (2011). *Çocuklarda bağlanma stilleri ve benlik saygısının aleksitimi üzerindeki yordayıcı rolünün incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel.
- Kaymak, P. (2015). *Bağlanma stillerinin okul öncesi dönem sosyal davranışlara etkisinin incelenmesi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Mayda, F. A. (2019). *Çocuklara yönelik şiddet ve bağlanma ilişkisinin incelenmesi: Futbol altyapı örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Nair, H., & Murray, A. D. (2005). Predictors of attachment security in preschool children from intact and divorced families. *The Journal of genetic psychology*, 166(3), 245-263.
- Nalbantoğlu, G. (2016). *6 ile 11 yaş arasında çocuklarda görülen ruhsal sorunların annelerin bağlanma düzeyi, çocuk yetiştirme tutumu ve aile işlevleri ile olan ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özbey, S. & Dağlıoğlu, E. (2017). Adaptation study of the motivation scale for the preschool children (DMQ18). *International Journal of Academic Research*. Vol.4 2(1), 1-14.
- Özbey, S. (2018a). Okul öncesi dönem çocuklarında motivasyon ve öz düzenleme becerileri üzerine bir inceleme. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(65), 26-47.
- Özbey, S. (2018b). Okul öncesi dönem çocuklarının ahlaki değer davranışları ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(16), 1-15.
- Özkan, T. (2014). *Çocuğu okul öncesi eğitim kurumuna devam eden babalara uygulanan baba katılım programının baba-çocuk ilişkisi üzerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Pintrich P. R., & Schunk, D. H. (2002). *Motivation in education: theory, research and application*. New Jersey: Pearson Education, Inc.
- Poyraz, M. (2007). *Babaların babalık rolünü algılamalarıyla kendi ebeveynlerinin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Reitz, E., Deković, M., & Meijer, A. M. (2005). The structure and stability of externalizing and internalizing problem behavior during early adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 34(6), 577-588.
- Sikhwari, T. D. (2014). A study of the relationship between motivation, self-concept and academic achievement of students at a University in Limpopo Province, South Africa. *International Journal of Educational Sciences*, 6(1), 19-25.
- Sümer, N., Sayıl, M., & Kazak-Berument, S. (2016). *Anne duyarlılığı ve çocuklarda bağlanma*. İstanbul: Koç Üniversitesi.
- Stipek, D., & Seal, K. (2001). *Motivated minds: Raising children to love learning*. New York: Henry Holt & Company.
- Şahin, H. G. (2019). *60-72 aylık çocukların bağlanma durumları ile yalnızlık ve memnuniyetsizlik duyguları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Şipit, G. (2019). *Yetişkin bireylerde bağlanma stillerinin duyguları ifade etme şekilleri ve empatik eğilim yeteneklerine etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Traş, Z. (2017). Sınıfta motivasyon. G. Yüksel & S. Büyükalan Filiz (Ed.), *Sınıf yönetimi içinde* (s. 213-240). Ankara: Pegem.
- Turhan, M., & Çetinsöz, B. C. (2019). Duygusal zekâ ve motivasyon arasındaki ilişki: Turizm programı öğrencileri üzerine bir araştırma. *Electronic Journal of Social Sciences*, 18(69), 268-287.
- Türköz, Y. (2007). *Okulöncesi çocuklarda bağlanma örüntüsünün kişilerarası problem çözme ve açık bellek süreçlerine etkisi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Uluç, S. (2005). Okul öncesi çocuklarda benliğe ilişkin inançlar, kişilerarası şemalar ve bağlanma ilişkisinin temsilleri arasındaki ilişki: Ebeveynlerin kişilerarası şemalarının ve bağlanma modellerinin etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Uluç, S., & Öktem, F. (2010). Okul öncesi çocuklarda güvenli yer senaryoları ve kişilerarası beklentiler arasındaki ilişkiler. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*. 17 (3), 139-147.
- Ural, O., Güven, G., Sezer, T., Azkeskin, K. E., & Yılmaz, E. (2015). Okul öncesi dönemdeki çocukların bağlanma biçimleri ile sosyal yetkinlik ve duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 2, 589- 598.
- Uyar, M. (2019). *Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerini yordamada bağlanma tarzları ve bilişsel duygu düzenlemenin rolünün incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ünlü, F. (2015). *Ebeveyni boşanmış bireylerde benlik saygısı, yalnızlık ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yavuz, F. (2006). *Okul motivasyonunu değerlendirme ölçeği yapılandırılması ve güvenirliliği*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Zembat, R., Akşın-Yavuz, E., Tunçeli, H. İ., & Yılmaz, H. (2018). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile akademik motivasyon ve başarı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi (Journal of Theoretical Educational Science)*, 11(4), 789-808.

Investigation of the Relationship Between Attachment Patterns and Motivational Levels of Preschool Children

Ayşe Gözübüyük^{1†}, Saide Özbey²

¹Ministry of National Education

²Gazi University

Extended Abstract

Introduction: The baby leaves the mother at birth and soon develops a commitment to the mother, father or primary caregiver. Attachment is a strong emotional bond that makes the baby feel safe, but also affects the future relationships and emotional development of the baby (Ünlü, 2015). It is thought that whether the baby performs secure or insecure attachment, in other words, healthy emotional development is one of the important factors supporting intrinsic motivation and attachment styles have a significant effect on children's motivation levels. Therefore, in this study, it was investigated whether secure or insecure attachment styles affect the motivation levels of preschool children. In addition, in this study, whether the attachment styles of children change according to the variables such as mother's age, educational status, working status and father's age, educational status, and occupation were also examined. The study is important because it is the first study in the field. It is thought that the study will make a significant contribution to the field.

Method: The population of the study consists of 48-72 months old children attending kindergartens connected to primary school and independent kindergartens in the Silvan district of Diyarbakır in the 2018-2019 academic year. The sample of the study consists of 331 children from the universe determined by using random cluster sampling formula. Data were obtained by using "General Information Form", "Attachment Story Completion Test" and "The Motivation Scale for Preschool Children". Coding and statistical analysis of the collected data were performed in SPSS 20.00 for Windows 11.5 package program. The results were evaluated in 95% confidence interval and $p < 0.05$ was calculated as statistically significant.

Results: There was no significant difference between the scores obtained from "Attachment Story Completion Test" according to the age of mother and father.

There was no significant difference between the scores obtained from the children's "Attachment Story Completion Test" according to the mother's educational status variable.

When the attachment of the children is evaluated according to the father's educational status variable, 68.4% of children whose father is illiterate, 81.5% of children whose fathers are literate, 74.5% of children whose fathers are primary school graduates, 87.1% of children whose fathers are secondary school graduates, 83.9% of children whose fathers are high school graduates and 93.3% of children whose fathers are associate degree or higher graduates, are securely fastened. When viewed in general, it is seen that as the fathers education level of the children improved, the number of children who are securely attached.

Significant differences were found between the scores obtained from the children's "Attachment Story Completion Test" according to the working status of the mother. There is no significant difference between the scores obtained from the "Attachment Story Completion Test" according to the father's profession variable.

It is seen that there is a significant difference obtained between the scores of the children from the sub-dimension of The Motivation Scale for Preschool Children, Cognitive Persistence, Crude Motor Persistence, Adults with Social Persistence, Children with Social Persistence, Senior Satisfaction, Negative Response and General Adequacy, in favor of the children who are securely attached.

Conclusion: As a result of the study, it was observed that attachment scores did not differ significantly according to the variables of mother age, father age, mother education level and father profession; however, it was found that there was a significant difference according to the variables of father's education and mother's working status. At the same time, it was found that the motivation levels of the children with secure attachment were higher than those with insecure attachment.

Key words: Preschool, Motivation, Attachment

[†]Corresponding Author: Ayşe Gözübüyük, Ministry of National Education, aysegurhu1903@gmail.com